



Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispvatio X. De præcepto sumendi Eucharistiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

ut dicamus, postea, quando expressit traditionem faciendam a Iuda, discipulos intellexisse iam in corde Iudae esse prauum animum tradendi Christum, & ratione huius Christum antea dixisse, *sed non omnes*: quia quamuis id sufficeret ad ge-

nerandam aliquam suspicionem, non tamen ad generandum titulum nec prudens iudicium, quia verba illa pro tunc poterant proferri pro alio, praeterim quod non manifestauit Iudam traditurum esse Christum.

DISPUTATIO X.

De praecepto sumendi Eucharistiam.

DIFFICULTAS I.

Utrum sit praeceptum sumendi Eucharistiam.



ERTUM est, esse praeceptum Ecclesiasticum sumendi Eucharistiam, ut constat ex cap. *Omnis viri-que sexus* 12. de Pœnitentijs & remissionibus.

Est tamen difficultas, An etiam sit praeceptum diuinum.

Alexand.
Bonauent.

Alexander 4. p. quæst. 11. memb. 2. art. 4. Bonauentura in 4. dist. 12. parte 2. distinctionis, art. 1. quæst. 1. S. Thomas dist. 6. quæst. vlt. artic. 1. quæstione 2. Gabriel in Canonem Missæ, lectione 87. littera X. Ferrariensis 4. contra Gentes c. 61. Siluester v. *Eucharistia* 3. docent, non esse praeceptum diuinum sumendi Eucharistiam, quia illud ex nullo fundamento constat: quia si ex aliquo, maximè ex illo Ioann. 6. *Nisi manducaueritis*, &c. ex eo autem non efficaciter deducitur, quia illud intelligi potest de sola manducatione spiritali per fidem.

S. Thomas.
Agidius.
Suarez.
Vasquez.
Valentia.

S. Thomas verò par. 3. quæst. 80. art. 11. & ibidem Agidius, Suarez disp. 69. Vasquez disp. 213. Valentia disp. 6. quæst. 8. puncto 4. & plures alij Doctores docent, & merito, esse praeceptum diuinum sumendi Eucharistiam. Quod etiam docuit Innocentius III. lib. 4. de Mysterijs Missæ cap. 24. Esse autem praeceptum diuinum sumendi Eucharistiam, deducitur Primò ex illo Ioann. 6. *Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis*, quia hac forma & hoc tenore verborum necessitas aliqua Eucharistiæ significatur; sed non necessitas medijs, quia non est hoc modo necessaria, ut diximus Disput. 1. Difficul. v. ergo necessitas dictis verbis significata, est præcepti à Christo his verbis lati. In eis autem verbis sermonem esse de manducatione carnis Christi sub speciebus, & non de spiritali, diximus Disput. 19. Difficult. 1. ex Tridentino sess. 13. c. 2. & sess. 21. cap. 1. & etiam ex Patribus.

Trident.

Secundò idem deducitur ex illis verbis Lucæ 22. & 1. ad Corinth. 11. *Hoc facite in meam commemorationem*, in quibus verbis Iustinus Martyr in Apologia 2. pro Christianis ad Antonium Pium agnoscit præceptum sumendi Eucharistiam à Christo latum: & etiam Tridentinum sess. 13. c. 2. vbi postquam dixit, Christum discessurum ex hoc mundo ad Patrem hoc Sacramentum instituisse, subdit: *Et illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annuntiare mortem*. Tridentinum ergo sentit, in dictis verbis Lucæ contineri præceptum Christi sumendi Eucharistiam.

Vnde expositio eorum, qui dicunt, in illis tantum contineri præceptum consecrandi, & non sumendi Eucharistiam; & expositio aliorum, qui dicunt in dictis verbis contineri præceptum non sumendi Eucharistiam, reijciuntur ex dictis verbis Tridentini: quia quod Christus secundum Tridentinum præcepit, fuit, ut sumptione ipsa recolamus memoriã passionis suæ. Præcepit ergo Christus sumptionem Eucharistiæ, & non tantum consecrationem; & sic præcepit sumptionem, ut non præceperit intentionem illam recolendi passionem Christi superadditam intentioni sumendi Eucharistiam: quia quod præcepit, fuit, ut id sumptione ipsa efficeremus. quia qui Eucharistiam sumunt absque alia superaddita intentione, passionem Christi commemorant sumptione ipsa non formaliter & proximè, sed præsuppositiue & remotè, quia scilicet sumptio supponit consecrationem, per quam mors Christi representatur, videmus Tractatu de Sacrificio Missæ, Disput. 1. Difficultate viii. & ix.

DIFFICULTAS II.

Utrum praeceptum sumendi Eucharistiam obliget pro articulo mortis.

NOMINE articuli mortis etiam comprehenditur periculum mortis, quod moraliter est articulus mortis, & ipsi moraliter æquualet quoad Communionem & confessionem.

Supponimus ergo, præceptum sumendi Eucharistiam semper obligare quasi in actu primo, seu habere vim obligandi pro suo tempore, & non semper obligare quasi in actu secundo, seu non obligare pro semper.

Est ergo difficultas, An obliget pro articulo mortis, seu, quod idem est, an in articulo mortis obliget quasi in actu secundo.

Cætanus in Summa v. *Communio Sacramentalis*, & Ledesma 1. par. 4. quæst. 21. art. 2. dub. 11. docent, nullum esse præceptum sumendi Eucharistiam specialiter pro articulo mortis obligans (ac proinde eum, qui tempore Paschatis communicauit, amplius non teneri in articulo mortis communicare) quia Christus non præcepit frequentiam Communionis, sed Communionem: qui autem in Paschate communicauit, verè dicitur communicasse. Addunt tamen, eum, qui in articulo mortis non sumit Eucharistiam, venialiter peccare, & non mortaliter, secluso contemptu, si tempore Paschatis communicauit. in quo etiam compariunt Siluester v. *Eucharistia* 3. Armilla v. *Com-*

vi. *Victoria*. *manio* num. 4. *Victoria* in Summa num. 86. & *Rodriguez* in Summa cap. 64. de Communionem n. 3. S. v. *Eucharistia*. num. 1.

Durandus. *Gabriel*. *Sotus*. *Valentia*. *Vasquez*. *Suarez*. *Aegidius*. *Durandus* verò in 4. dist. 9. quæst. 2. *Gabriel* quæst. 2. artic. 2. concl. 3. *Sotus* dist. 12. quæst. 1. artic. 1. *Valentia* disput. 6. q. 8. punct. 4. *Vasquez* disput. 2. 13. *Suarez* disput. 69. *Aegidius* quæst. 80. art. 1. 1. dub. 3. & communiter Doctores docent, & meritò, esse præceptum sumendi Eucharistiam obligans pro articulo mortis, etiam si tempore Paschatis sumpta fuerit.

Concilium Nicænum. Quod constat ex Concilio Carthagenensi IV. can. 77. quod à Leone IV. approbatum fuit, dum absolute & absque vlla limitatione præcipitur eis, qui in infirmitate (subintellige periculosa) sint, ut viaticum accipiant: & non leuiter deducitur ex Concilio Nicæno I. can. 12. qui refertur can. *De his* 26. quæst. 6. dum Eucharistia sumenda in fine vitæ, dicitur viaticum necessarium; & ex consuetudine Ecclesiæ, in qua Eucharistia in articulo mortis sumitur tamquam quid ex obligatione necessarium, etiam si tempore Paschatis sumpta fuerit. Consuetudo autem quo aliquid fit tamquam ex obligatione necessarium, vel supponit præceptum antea latum, vel si non supponit ipsa consuetudine introducit.

Ex quo constat, eum qui in articulo mortis non sumit Eucharistiam, etiam si eam tempore Paschatis sumplerit, peccare mortaliter, quia omittit præceptum rei grauis & magni momenti, & maioris quam sit præceptum audiendi Missam, in cuius omissione nequit non agnosci peccatum mortale.

Præceptum autem sumendi Eucharistiam in articulo mortis, & ut viaticum (id est ad iter agendum ex hac vita ad alteram) in primis esse diuinum, quod vi sua pro eo articulo obliget, quamuis Ecclesia nihil præcepisset, docent communiter Doctores, & meritò: quia supposito quod sit præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, ut iam diximus esse, negari non potest, pro articulo mortis obligare, quia est accommodatissimum, ut pro eo articulo latum fuerit, cum in eo fuerit maxima necessitas illius, maior quam in quolibet alio tempore. Nihilominus aptè potuit Ecclesia aliquibus in eo articulo negare, in poenam aliquorum criminum, non dispensando in præcepto, diuino, sed impediendo aut tollendo ius & potestatem, quam habet criminofus sumendi Eucharistiam, intuitu reuerentiæ Eucharistiæ, ob indecentiam quæ apparere posset in conferendo Eucharistiam illi criminofis: quod olim in Hispania & in alijs Prouincijs fiebat; iam tamen in Hispania reuocatum fuit.

Sotus. *Reginaldus*. *Ochagavia*. *Bonacina*. Motu proprio Pij V. edito anno 1569. & confertur omnibus, & ex obligatione conferenda est, nisi reus, oblata à iudice sufficiente dilatione ad id, noluerit pro tunc Communionem recipere, quia tunc ei potest negari tempus ad id, ut admittunt *Sotus* 5. de Iustit. quæst. 1. art. 2. *Reginaldus* lib. 29. num. 71. *Ochagavia* quæst. 14. & *Bonacina* disp. 4. quæst. 7. punct. 1.

Deinde præceptum sumendi Eucharistiam in articulo mortis etiam esse Ecclesiasticum, constat, quia absque dubio id præcipitur in dicto Concilio Carthagenensi, approbato à Leone IV. & etiam in dicto Concilio Nicæno can. illo 12. si attentè legatur: id tamen non statuit & præcipit Ecclesia quasi de nouo, quia iam absque dubio intellexerat præceptum esse à Christo pro eo articulo.

Supereft tamen difficultas, An qui ante articulum mortis, siue physicum siue morale, sumpsit Eucharistiam, maneat liber ab obligatione præcepti sumendi Eucharistiam pro eo articulo.

Paludanus in 4. dist. 9. quæst. 1. art. 2. *Angelus* v. *Eucharistia* 3. *Suarez* sect. 3. *Aegidius* num. 98. *Henriquez* lib. 8. cap. 4. & 5. *Reginaldus* lib. 29. num. 65. *Bonacina* & *Adamus* cap. 8. dub. 5. docent, eum qui paulò antè, quam in agnitionem periculosa incidere, communicauit, excusari ab obligatione præcepti communicandi pro eo articulo, nempe si octo vel decem diebus ante periculum communicauit. Et idem docent *Sotus* & *Tabienna* cum hac limitatione, nèpe si post sumptam Eucharistiam non peccauit mortaliter.

Vasquez n. 13. & *Ochagavia* q. 14. docet, non satisfieri dicto præcepto per Communionem factam ante articulum mortis, quamuis paulò antea factam, ac proinde non excusari ab obligatione sumendi Eucharistiam pro eo articulo; & meritò: quia nulli præcepto satisficit propriè, nisi intra tempus obligationis illius, & non ante, adhuc in tempore maximè propinquo tempori obligationis, ut constat in præcepto audiendi Missam, & in præcepto ieiunij, quibus non satisficit pridie ante tempus obligationis.

Vnde existimamus, eum, qui sanus, aut si infirmus, extra periculum tamen mortis communicauit, si in eodem die post eam Communionem incidat in periculum mortis, siue violentæ siue naturalis, & adeò vrgens, ut prudenter timeatur eodem die moriturus, aut quod eo transacto non sit futurus potens communicare, teneri pro viatico iterum in eodem die communicare post incidendam in dictum periculum, quia præceptum communicandi in articulo mortis, cui non est satisfactum Communione ante periculum facta, est diuinum, & maioris ponderis, quam prohibitio Ecclesiastica non communicandi in eodè die nisi semel. Quod expressit *Vasquez* in manuscriptis, & ei subscripserunt plurimi nostræ Societatis, & plures alij grauissimi viri Academiæ Complutensis, & Salmanticensis, & aliarum Prouinciarum, & id fecerunt Romæ P. N. Generalis Aquauia, qui post celebrationem Missæ incurrit maximum periculum mortis, & Madriti P. Vega Rector illius Collegij, & P. Aualos in eodem Collegio.

Obseruandum tamen est, eum, qui in articulo mortis constitutus semel communicauit (qui eo ipso absque alia intentione dicitur Eucharistiam ut viaticum sumpsisse) amplius eo præcepto non teneri, quamdiu in eodem periculo perseuerat, quamuis post sumptionem peccet mortaliter: in quo præceptum Communionis differt à præcepto confessionis, quia istud toties de nouo obligat, quoties quis in periculo mortis constitutus iterum post confessionem peccat mortaliter, quia confessio obligat pro consequenda prima gratia habituali, quæ est ad salutem æternam necessariæ necessitate medij; & idèd quoties prima gratia per peccatum mortale amittitur, toties reuiuiscit obligatio confessionis; Eucharistia verò non obligat pro aliquo sic necessario ad salutem æternam, sed pro commemoratione seu annuntiatione mortis Christi in extremo tempore vitæ nostræ, & idèd, semel in eo tempore annuntiata, nihil superest, ratione cuius obligatio Eucharistiæ reuiuiscat.

DIFFICULTAS III.

Vtrum præceptum sumendi Eucharistiam obliget etiam pro tempore extra articulum mortis.

Certum est, præceptum Ecclesiasticum sumendi Eucharistiam, etiam obligare pro tempore extra articulum mortis, ut statim constabit.

Est tamen difficultas, An præceptum diuinum etiam obliget pro tempore extra articulum mortis.

Circa hanc rem Doctores, qui admittunt præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, non omnes docent etiam obligare pro tempore extra articulum mortis; & non omnes qui id docent, conueniunt in assignando tempore extra periculum mortis, pro quo obliget: quorum placita in Tractatu de Pœnitentia Disputatione vii. examinamus, quia eadem omnino est difficultas circa tempus, pro quo obliget præceptum diuinum confitendi, & sumendi Eucharistiam.

Nihilominus pro nunc dicimus, præceptum diuinum Christi Eucharistia etiam obligare pro tempore extra articulum mortis physicum & morale: Christum tamen non determinasse tempus illud, sed determinationem illius commisisse arbitrio Ecclesiae, ac proinde si Ecclesia nullum tempus determinasset, pro quo obligaret, nullum committeretur peccatum omissionis non sumendo Eucharistiam, ut Disputatione illa vii. Difficultate 11. dicimus circa præceptum diuinum confitendi.

Ecclesia ergo vtens dicta commissione Christi Primò in sui initio determinauit præceptum diuinum sumendi Eucharistiam pro quolibet die, ut constat ex Anacleto Papa Epist. 1. cap. 2. & refertur can. *Episcopus*, de Consecratione, distinct. 1. vbi ait, eum, qui quotidie non communicauerit, ingressu Ecclesiae priuandum esse; & subdit: *Sic enim Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia.* Et idem præcipitur in can. 10. Apostolorum, vbi additur, ut qui id quotidie non fecerit, ipsa Communionem priuetur. Huius consuetudinis & præcepti mentionem faciunt Clemens Romanus lib. 2. Apostolicarum constitut. cap. 57. & Dionysius cap. 3. de Ecclesiastica Hierarchia par. 2. & 3.

Secundò Fabianus Papa, ut refert Gratianus, determinationem dicti præcepti diuini ad pauciores Communiones restrinxit, præcipiēs, ut fideles ter in anno communicarent, nempe in Natali Domini, in Paschate (subintellige Resurrectionis) & in Pentecoste, quod refertur in can. *Et si non frequentius*, de Consecrat. dist. 2. Quod verò Soter Papa, ut refertur in can. *In cana*, ead. distinct. 2. præcepit, ut in Cœna Domini fideles communicarent, non est ita intelligendum, ut diuersum tempus à Paschate Resurrectionis assignauerit, sed ita ut pro eodem Cœnam Domini & Pascha vsurpauerit.

Tandem Innocentius III. in Concilio Lateranensi cap. 21. & refertur in cap. *Omnis vtriusque sexus* 12. de Pœnitentijs & remissionibus, præcipit, ut fideles omnes vtriusque sexus, cum ad annos

discretionis peruenierint, singulis annis semel ad minus tempore Paschatis Eucharistia suscipiant, nisi de consilio Confessarij illud differant ad tempus: & nunc hoc tantum præceptum Innocentij est in viridi obseruantia, quia duo alia priora in consuetudinem abierunt. Vnde fideles satisfaciunt præcepto diuino communicandi extra articulum mortis, semel in Paschate Resurrectionis communicando: imò quando Confessario videtur ob aliquam rationabilem causam, quod aliquis differat Communionem, satisfaciunt communicando tempore præscripto à Confessario. Nomine autem Paschatis intelliguntur quindecim dies à Dominica Palmarum inclusiue vsque ad Dominicam in Albis inclusiue, ut consuetudo ipsa declarat, & declarauit Eugenius IV. teste Nauarro cap. 21. n. 45.

Præceptum ergo annuæ Communionis pro tempore Paschatis non est purè humanum, quia includit aut supponit præceptum diuinum Communionis quoad substantiam, quo præcipitur Communio vagè quoad tempus extra articulum mortis, & superaddit modificationem quoad tempus, quam Christus prætermisit, & commisit Ecclesiae; sicut etiam de præcepto annuæ confessionis dicimus Tractatu de Pœnitentia Disput. vii. Difficultate v.

Eum autem, qui dicto tempore Paschatis non communicauit, non manere liberum vsque ad aliud Pascha ab obligatione communicandi, sed semper obligatum manere, & semper perseuerare actualiter quousque communicet contra non paucos dicimus Tractatu de Pœnitentia Disput. vii. Difficult. xi. 1. & eum, qui prudenter timet se non habiturum copiam Eucharistiae tempore pro quo obligatur communicare, teneri anticipare Communionem, ne nimium differatur Communionem, etiam contra non paucos dicimus Tractatu de Pœnitentia Disput. vii. 1. Difficult. xi. 1. vbi etiam addimus, eum, si fortè veniat ad tempus pro quo tenebatur, quamuis anticipauerit Communionem, teneri iterum communicare.

DIFFICULTAS IV.

Qui teneantur præcepto Communionis.

Supponimus ex Tractatu de Pœnitentia Disputatione vii. 1. (in quo idem de præcepto confessionis disputatur) non baptizatos, quamuis præcepto Communionis, quatenus Ecclesiastico, non teneantur, quia Ecclesia nullam in eos habet iurisdictionem, tamen teneri illo quatenus diuino, quia omnibus etiam non baptizatis loquebatur Christus, quando Ioan. 9. illis verbis, *Nisi manducaueritis carnem Filij hominis*, &c. præcepit sumptionem Eucharistiae, ac proinde etiam non baptizatos teneri fieri habiles ad sumptionem Eucharistiae, suscipiendo Baptismum: & ideo, qui non baptizantur, si alias ignorantia inuincibili non excusentur, peccant non solum quia non baptizantur, sed etiam quia non sumunt Eucharistiam in articulo mortis, pro quo præceptum diuinum Eucharistiae ex vi sua absque Ecclesiae determinatione obligat; quamuis non teneantur præcepto diuino confessionis, quia hoc non obligat absolute (sicut obligat præceptum diuinum Communionis) sed tantum ex suppositione, quod post Baptismum fiat peccatum mortale, quia lo-

lum peccatum commissum post Baptismum est materia apta absolutionis. Ita tamen non baptizati tenentur præcepto diuino Communionis, ut ei non satisfaciatur communicando ante Baptismum, quia quamdiu non sunt baptizati, non recipiant Eucharistiam ut Sacramentum, quia Eucharistia non est illis Sacramentum, quia illis non est significatiua & collatiua gratiæ, quia non est pro illis in Sacramentum instituta; & præceptum sumendi Eucharistiam, est sumendi illam ut Sacramentum: in quo non baptizati distinguuntur à baptizatis peccatoribus, quia hi, etiam si in statu peccati mortalis scierint communicare, satisfaciunt præcepto affirmatiuo etiam diuino Communionis, ut contra nonnullos aduertunt communiter Doctores, quia quamuis indignè communicent, verumtamen recipiunt Sacramentum Eucharistiæ.

Circa baptizatos ergo conueniunt Theologi, adultos omnes sanæ mentis, habentes sufficientem discretionem ad perfectè discernendum inter panem cælestem & communem, & ad perfectè iudicandum de præparatione ad dignè sumendam Eucharistiam requisita, præcepto Communionis, tam ut Ecclesiastico quam ut diuino teneri; quod est verum, quamuis energumeni sint, quia ex eo nullam habent excommunicationem: qui verò amentes sunt, quamdiu sunt in amentia, non solum non peccant non communicando, quia eis deficit libertas, sed etiam verè excusantur à præcepto illo, etiam ut diuino, ob amentiam, quando est perpetua. imò consuetudine prohibitum est illis Eucharistiam adhuc in articulo mortis conferre, ut diximus Disputat. ix. Diffic. xx. Quando verò amentia non est perpetua, quia ante amentiam fuerant compotes sui, tunc quamuis, quamdiu in amentia sunt, non peccant non communicando ex defectu libertatis, & excusati sint à præcepto communicandi ut Ecclesiastico, quia ob reuerentiam Sacramenti non est decens, & forsitan consuetudine prohibitum, illis quotannis Eucharistiam conferre; tamen si ante amentiam prudenter timeant futuram amentiam tempore annuæ Communionis, tenentur, si intra annum sint, anticipare Communionem annuam; quia præceptum Communionis annuæ pro tempore Paschæ non tantum fertur in honorem Cænæ Domini, sed etiam ne nimis differatur Communio: in quo præceptum hoc, & præceptum confessionis annuæ, differunt à præcepto audiendi Missam, quia hoc tantum fertur in honorem diei festi, & ideo non obligat ad anticipationem ante diem festum, nec transacto die festo perseverat obligatio illius.

Circa infantes vero conueniunt Doctores, nullatenus præcepto Communionis teneri. quod expressè tradit Tridentinum sess. 21. cap. 4. & ex se patet, quia præceptum tradi tantum potest eis qui ratione vtuntur, sicut etiam violati eis tantum potest imputari, alias bestiis posset præceptum tradi & imponi. Augustinus verò epist. 106. & Innocentius epist. 26. quæ est 93. apud Augustinum, ubi significare videntur infantes comprehendendi verbis illis Ioann. 6. *Nisi manducaueritis*, &c. (in quibus nos diximus præceptum diuinum Communionis contineri) & infantibus sumptionem Eucharistiæ esse necessariam, intelligendi sunt, non de necessitate præcepti, sed medijs; & non de sumptione Eucharistiæ in re, sed in voto contento in Baptismo, quia infantibus est necessa-

rius Baptismus, ratione cuius, quando adulti sint, obligantur ad sumptionem illius ex vi illorum verborum Ioann. 6. de quo diximus Disputatione 1. Difficultate vi.

Circa pueros, (sub quibus etiam puellas comprehendimus) dissentiunt Doctores, à qua ætate incipiant ad Communionem obligari.

Sorus in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 11. & Valentia ^{Sorus.} ^{Valentia.} disp. 6. quæst. 8. puncto 4. pueros non obligari præcepto Communionis ante annum duodecimum, etiam si ante illum habeant sufficientem discretionem, ut possint illam suscipere, quando incipit usus rationis in illis.

S. Thomas verò in 4. dist. 9. q. 1. art. 1. quæstion- ^{S. Thomas.} ^{Valquez.} cula 4. Valquez disp. 214. cap. 4. & communiter Doctores docent, pueros, si ante duodecimum annum habeant discretionem sufficientem præcepto Communionis tam annuæ, quam pro articulo mortis, obligari; & merito: quia pueri, postquam ad sufficientem discretionem peruenerunt, nullo priuilegio à dicto præcepto ante duodecimum annum excipiuntur, quia de eo priuilegio nullatenus constat.

Pueri ergo in ea ætate, præcepto Communionis tam annuæ, quam in articulo mortis obligari incipiunt, & non antea, in qua ad eam discretionem peruenerunt, qua perfectè discernere valent inter panem cælestem & communem, & de præparatione ad Communionem requisita perfectè iudicare, ut aduertunt S. Thomas, Valquez, & communiter Doctores: quia sicut absque hac discretionem nullus contra Eucharistiam grauiter peccat, ita etiam nullus ante eam discretionem præcepto Eucharistiæ adhuc ut diuino, & pro articulo mortis obligatur. Hæc autem discretio in alijs tardius, & in alijs citius contingit, & ob id nequit vna determinata ætas pro omnibus ad dictam obligationem assignari, sed id relinquitur arbitrio prudentium, præsertim parentum, aut Confessariorum. Nihilominus puero permittendum est communicare, quamuis ad eam discretionem non peruenerit, si prudenter iudicetur peruensisse ad perfectum usum rationis, sufficientem ad peccatum mortale, si Confessarius prudenter præsumat esse sufficienter dispositum.

Obseruandum est, ut optimè Corduba in Summa Hispana quæst. 60. Valquez num. 40. & Ochagavia q. 17. pueris prius aduenire tempus obligationis præcepti confessionis, quam Eucharistiæ, adhuc pro articulo mortis sumendæ; quia minor discretio sufficit ut quis confiteri, quam ut communicate teneatur, quia ad obligationem confitendi sufficit, ut quis sic inter malum & bonum discernat, ut possit mortaliter peccare, ad quod minor discretio sufficit, quam ad perfectè discernendum inter panem cælestem & communem, & ad iudicandum de præparatione ad illum panem cælestem dignè recipiendum requisita, quod requiritur ad obligationem communicandi adhuc in articulo mortis. Vnde contingere potest, ut puer in articulo mortis existens teneatur confiteri, & non teneatur communicare, ut prædicti Doctores aduertunt contra Suarez disputat. 70. Reginaldum lib. 29. num. 84. Bonacinam disp. 4. q. 7. punct. 2. & contra alios recentiores, qui existimant, quemlibet, qui habet sufficientem discretionem ut teneatur præcepto confessionis, etiam teneri communicare in articulo mortis.

Obseruat

Trident.

August.
Innocent.

Obferuat Henriquez cap. 42. puerum, qui nunquam communicauit, & tranſaſto Paſchate deprehenditur ſufficientem diſcretionem ad communicandum habere, non eſſe cogendum ad Communionem uſque ad Paſcha ſequens. Quod verum exiſtimamus, quando non iudicatur prudenter etiam ſufficientem illam diſcretionem habuiſſe Paſchate illo quod tranſaſtum eſt: quia quando prudenter iudicatur etiam tunc illam habuiſſe, cogendus eſt ſtatim ad Communionem, quia obligatio præcepti ſumendi Eucharistiæ, quam habuit Paſchate illo, non fuit exſtincta Paſchate tranſaſto, vt diximus Difficultate præcedenti.

Pro eis autem, qui non ſatiſfaciunt præcepto Communionis, nulla eſt Iure communi lata pœna, quam ipſo facto incurrant; quamvis pro non communicantibus tempore Paſchatis aſſignata ſit in dicto cap. *Omnis viriſque ſexus*, carentia ingreſſus Eccleſiæ, & Eccleſiaſtica ſepulturæ, quæ poterit à Superioribus inſigi, etiam impuberibus. In aliquibus tamen diœceſibus ſolet Iure proprio eſſe lata excommunicatio contra non communicantes tempore Paſchatis, quam ipſo facto incurrant, etiam impuberes, de quo dicimus Tractatu de Cenſuris in communi, Difficultate vi 1.

DIFFICULTAS V.

Utrum laici teneantur communicare ſub utraque ſpecie.

Dreſdenſis
Iacobellus.

Petrus Dreſdenſis, & Iacobellus Miſnenſis, hæretici in Bohemia anno 1412. aſſimarunt, laicos Iure diuino teneri ſub utraque ſpecie panis & vini communicare, & non poſſe licite ſub vna tantum. Quos hæretici noſtri temporis ſecuti ſunt, potiùs vt Eccleſiæ Romanæ contradicant, quàm quia dicta doctrina aſſentiantur, quorum fundamenta poſtea nobis obijciemus.

Nihilominus Catholici conueniunt, laicos non teneri ſub utraque ſpecie, ſed licite poſſe ſub ſpecie tantum panis communicare. Quod expreſſit Concilium Conſtantiense, & Tridentinũ ſeſſ. 21. cap. 1. & can. 1. & merito: quia in primis non tenentur ad id Iure Eccleſiaſtico, vt patet, imò eo Iure ſunt prohibiti communicare, niſi tantum ſub

Concilium
Conſtant.
Trident.

ſpecie panis, in ipſo Concilio Conſtantiensi ſeſſ. 13. & à Martino V. in Epift. ad ipſum Concilium: & in Tridentino ſeſſ. 21. cap. 2. Deinde non tenentur ad id Iure diuino. Quod Primò ex Scriptura probatur, quia Chriſtus, qui Ioann. 6. dixit, *Niſi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis* (quo neceſſitas præcepti ſignificatur, ſine cuius obſervatione nequit ſalus & vita ſpiritalis haberi) ipſe poſtea ſubdit, *Qui manducat me, & ipſe viuet propter me, & iterum, Qui manducat hunc panem, viuet in æternum*. quibus verbis Chriſtus ſatis ſignificat, manducationem ſolius ſpeciei panis, abſque potatione ſpeciei vini, ſufficere ad vitam, id eſt ad ſeruandum præceptum diuinum Eucharistiæ, ſine quo nequit ſeruari aut haberi vita, ex quibus Concilium Conſtantiense & Tridentinum cap. 1. id deduxerunt. Secundò idem probatur, quia in Eccleſia fuit antiquiſſima cõſuetudo communicandi ſub ſpecie tantum panis; ergo id non eſt contra præceptum diuinum. Conſequentia patet. Antecedens

autem probatur, quia Eucharistia ſemper fuit ſolita in Eccleſia pro ægrotis ſeruari, vt conſtat ex Clemente Romano libro 8. Conſtitut. Apoſtolic. cap. 13. & ex Euſebio lib. 6. Hiſtoria cap. 36. & ex Tridentino ſeſſ. 13. cap. 6. vbi dicitur, Concilium Nicænum agnouiſſe & probaſſe morem ſeruandi Eucharistiæ pro ægrotis: imò aliquando per annum ſeruabatur, vt teſtatur Sophronius in Præto ſpiritali cap. 79. At vinum non potuit adhuc ad breue tempus ſeruari, quin ſtatim aceſceret, quod non eſſet licitum: ergo quando ægrotis urgente neceſſitate miniſtranda erat Eucharistia, ſub ſpecie tantum panis miniſtrabatur.

Suppoſito autem, quòd laicos communicare ſub ſpecie tantum panis, & non ſub ſpecie vini, ſufficiat, & non contra præceptum diuinum, ac proinde capax præcepti humani, aut prohibitionis humanæ, facile conſtat, prohibitionem Eccleſiaſticam, qua Eccleſia Latina laicis interdixit vſum calicis, eſſe inſtam & rationabilem: quia ex vna parte in Eccleſia eſt potestas ad ferendam dictam prohibitionem & legem, & ex altera parte ad illam ferendam ſunt iuſtiſſimæ & admodum rationabiles cauſæ; ergo dicta prohibitio & lex eſt iuſta & rationabilis. Conſequentia patet. Antecedens autem quoad vtramque partem probatur. Et in primis, quòd in Eccleſia ſit dicta potestas, deſinit Tridentinum ſeſſ. 21. cap. 2. & etiam generaliter potestas circa vſum Sacramentorum deducitur ex Paulor. ad Corinthios c. 4. dum ait: *Sic nos exiſtimit homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*. Et ſpecialiter potestas circa vſum Eucharistiæ deducitur ex Paulo 1. ad Corinthios cap. 11. dum, poſtquam locutus fuerat de vſu huius Sacramenti, ait: *cetera cum venero diſponam*. Et idem ratione conſtat, quia nihil eſt quod obſtet, vt Eccleſia poſſit liberè ferre leges in his quæ circa vſum Sacramentorum non ſunt Iure diuino præſcripta. Deinde, quòd ſint iuſtiſſimæ & rationabiles cauſæ ad prohibendum vſum Sanguinis laicis, conſtat ex incommodis, quæ in vſu illius reſpectu tantæ multitudinis contingere poſſunt. Inter alia autem quæ communiter enumerantur, præcipuum eſt, quod iam in tanta fidelium multitudine & varietate maximum periculum ſit, quòd aliquod Sanguinis effundatur, in quo maxima indecentia & irreuerentia reperitur, quia Sanguis ſemel effuſus colligi nequit. Iuſtiſſimè ergo & admodum rationabiliter dicta prohibitio facta eſt ab Eccleſia, & iuſtiſſimè & admodum rationabiliter deſraudantur laici gratiâ correfpondente ſpeciebus vini, etiam ſi ſpecies vini aliquam ratione ſui conſeruant, de quo dicemus Difficultate ſequenti.

Nihilominus hæretici contra hanc prohibitionem clamant, & obijciunt multa, quæ poterunt videri apud Bellarminum 4. de Eucharistia à c. 20. apud Valentiam diſp. 6. quæſt. 8. p. 5. apud Val. quæz diſp. 216. & apud Egidium q. 80. art. 12. ex quibus nos aliqua adferemus.

Primò ergo obijciunt verba illa Ioann. 6. *Niſi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius Sanguinem, &c.* quibus neceſſitas ſumptionis vtriuſque ſpeciei ſignificari videtur. Reſpondemus, particulam & (quamuis admittamus ſummi copulatiuè) aut ita ſumi, vt iuxta phraſim Hebraicam reperat negationem præcedentem, ita vt ſenſus ſit, *Si non manducaueritis carnem Filij hominis, neque biberitis eius Sanguinem, &c.* ac proinde,

proinde, qui speciem tantum panis sumit, satisfacit præcepto in eis verbis contento, & vitam habebit. Hic autem sensus optimè congruit cum verbis quæ postea subduntur, *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*, ut supra dicebamus. Aut si sumitur copulatiuè, & non repetens negationem, ac proinde in eis continetur præceptum sumendi utramque speciem, non tamen obligabit omnes, sed tantum aliquos, ita ut tota Ecclesia quoad aliquos teneatur, non quoad omnes & singulos, quale est præceptum illud Gen. 1. *Crescite & multiplicamini*.

Secundo obijciunt illud Matthæi cap. 16. *Ebibe ex eo omnes*. Facile tamen respondemus, illam particulam *omnes* ad Apostolos tantum referri: cui optimè congruit illud Marci 14. *Biberunt ex eo omnes*, & tamen Apostoli tantum biberunt.

Tertio obijciunt illud Lucæ cap. 22. & Pauli 1. ad Corinthios cap. 11. *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus verbis Christus significat, se velle, ut Apostoli, & eorum in Sacerdotio successores, faciant quod ipse fecit; ipse autem omnibus presentibus dedit utramque speciem, ergo. Respondemus Primò, si in prædictis verbis continetur aliquod præceptum, non esse administrandi Eucharistiam, sed manducandi aut bibendi, ut deducitur ex eo quod Paulus addit, *Hoc facite, quotiescumque bibetis, in meam commemorationem*; & si in illis continetur præceptum sumendi Eucharistiam, & in Luca tantum continetur præceptum sumendi speciem panis, quia in Luca verba illa tantum habentur post consecrationem panis, etiam in Paulo illud tantum continebitur: quia quamvis in Paulo etiam habeantur post consecrationem calicis, tamen in eo non habentur absolute, sicut habentur in Luca, post consecrationem panis, sed cum eo addito, *quotiescumque bibetis*, quasi dicat, *Quotiescumque bibetis, annuntiabitis mortem meam*. Addimus, quòd in prædictis verbis continetur præceptum sumendi utramque speciem, non respectu singulorum, sed respectu totius Ecclesiæ, non à singulis, sed ab aliquibus implendum.

Quartò obijciunt Ignatium, Tertullianum, & alios Patres, asserentes populum Calicem Domini bibere. Respondemus, eos Patres tantum significare, tunc esse populo in usu calicem sumere (quod non negamus) non tamen esse necessarium ex præcepto diuino laicis conferri, aut ab eis sumi.

Quintò obijciunt Clementem Alexandrinum, Tertullianum, Cyprianum & Augustinum, qui ita videntur tribuere vitam spirituales potui Sanguinis Christi, ut absque eo nequeant homines illam adipisci. Respondemus, prædictos Patres, quamvis dictam vitam attribuant sumptioni Sanguinis, eam tamen non negare sumptioni solius Corporis, neque negare posse, quia Ioan. 6. dicitur, *Qui manducat me, ipse vivet propter me*.

Sextò obijciunt Iustinum Apologia 2. pro Christianis, ubi significare videtur, esse præceptum diuinum sumendi utramque speciem. Respondemus, Iustinum ibi nullum aliud præceptum videri agnoscere, nisi illud quod est apud Lucam c. 22. *Hoc facite in meam commemorationem*. Apud Lucam autem tantum est præceptum sumendi speciem panis, aut si est præceptum sumendi utramque speciem, tantum est respectu totius Ecclesiæ.

Et hoc posteriori modo intelligendi sunt Pseudo-Cyprianus Sermone de Cæna Domini, & Bernardus Sermone 3. Dominica Palmarum, dum significant, etiam ipsum Sanguinem esse sub præcepto. Chrysostomus verò Homilia 18. in Epistolam 1. ad Corinthios, quamvis supponat, attento Iure diuino, etiam laicis poculum dari, ut suo tempore dabatur, tamen non significat id esse Iure diuino necessarium, sed illo attento posse dari, quia eo non prohibetur.

Septimò obijciunt sententiam illam, *Neque Caro sine Sanguine, neque Sanguis sine Carne Iure communicatur*, quam refert Algerus lib. 2. de Sacramento Corporis & Sanguinis Christi, cap. 8. ex Augustino, sed desumpta est ex Paschasio libro de Corpore & Sanguine Domini, cap. 19. Respondemus, hanc sententiam Paschasij esse difficilem, & non esse admittendam, aut explicandam non quoad species panis & vini, sed quoad rem contentam sub illis speciebus, quia in neutra sumitur Caro sine Sanguine, nec Sanguis sine Carne.

Octauò obijciunt Gelasium Papam in Epistola ad Mauritium & Ioannem, & refertur can. *Comperimus*, de Consecratione, dist. 2. ubi dicitur grande sacrilegium, percipere vnam speciem absque altera. Respondemus, Gelasium ibi tantum loqui de Sacerdotibus celebrantibus sub vna tantum specie, quo etiam modo Gratianus dictum canonem *Comperimus* exponit.

DIFFICULTAS VI.

Utrum utraque species, panis videlicet & vini, plus gratiæ conferat quàm altera tantum.

Caietanus quæst. 80. artic. 12. Sotus in 4. Caietan. dist. 12. quæst. 1. art. 12. Ledesma 1. p. 4. q. 21. art. 12. dub. 2. Petrus Sotus lect. 10. de Eucharistia, Hesselanus de Communionem sub utraque specie, tractatu 3. Suarez disp. 63. sect. 2. & Aegidius quæst. 79. art. 1. n. 34. docent, utramque speciem non conferre plus gratiæ, quàm alteram tantum: quod indicare videtur Tridentinum sessione 21. cap. 3. dum docet, sub altera tantum specie totum Christum contineri, & verum Sacramentum sumi, ac propterea nulla gratia ad salutem necessaria eos defraudari, qui vnam speciem solam accipiunt: at si per sumptionem utriusque speciei conferretur maior gratia, quàm per sumptionem alterius tantum, verè defraudaretur aliqua gratia, qui non sumeret utramque, sed vnam tantum.

Et ratione probatur, quia sumenti Eucharistiam confertur ex opere operato gratia, quia sumit Sacramentaliter Christum, eiusque Corpus & Sanguinem; sed qui sumit vnam tantum speciem, non minùs perfectè sumit Sacramentaliter Christum eiusque Corpus & Sanguinem, quàm qui sumit utramque, ut patet; ergo non minus gratiæ confertur sumenti vnam tantum speciem, quàm sumenti utramque, si aliàs sint aequaliter dispositi.

Alexander verò 4. parte, quæst. 11. mem- Alexand. bro 2. art. 4. Casalius lib. 2. de Cæna & Calice Casalius. Domini, Arboreus in cap. 6. Ioannis, & Valquez Arboreus. disp. Valquez.

disp. 215. docent, & meritò, vtramque speciem maiorem gratiam conferre, quàm alteram tantum: quod sensit Clemens VI. in Bulla ad Regem Angliæ anno 1541. in qua illi concessit, vt ad gratiæ augmentum sub vtraque specie communicaret. Et ratione probatur; quia qualibet species ratione sui diuerso modo specifico significat & confert gratiam, ergo qualibet ratione sui confert diuersum & peculiarem gradum gratiæ sibi correspondentem. Consequentia probatur, quia ex eo deducimus, diuersa Sacramenta ratione sui conferre diuersum & peculiarem gradum gratiæ, quia quodlibet ratione sui diuerso modo specifico significat & confert gratiam. Antecedens autem patet, quia species panis ratione sui diuerso modo specifico, quàm species vini, significant & conferunt gratiam, quia species panis significant & conferunt gratiam vt satiantem, quia illam significant & conferunt tamquam cibum; species verò vini significant & conferunt illam vt refrigerantem, quia illam significant & conferunt vt potus.

Quòd autem in anima idem sint fames & sitis, & quòd eadem gratia sit satians & refrigerans, quia per eandem gratiam fames & sitis animæ extinguuntur, non obstat, vt cuiuslibet speciei diuerso modo specifico significanti & conferenti gratiam, nouus & distinctus gradus gratiæ correspondeat; quia etiam omnibus Sacramentis, quamuis eandem gratiam significant & conferant, siue ad delenda peccata, siue ad magis iustificandum, diuersus tamen gradus gratiæ correspondet: quia illam, quamuis eandem, diuerso modo specifico significant & conferunt. Idèò cuiuslibet speciei ratione sui, etiam quando simul sumuntur, correspondet diuersus gradus gratiæ; non quia in vtraque sit perfectior seu expressior significatio gratiæ refectiuæ, sed quia in qualibet ratione sui, est significatio gratiæ secundum speciem distincta, quamuis ex vtraque integretur & coalescat vna significatio conuiuij & refectiuæ, idèò verò plures species panis (& idem est de pluribus speciebus vini) quando simul sumuntur, non conferunt diuersos seu peculiare gradus gratiæ, quia sumuntur per modum vnus, & non significant gratiam diuerso modo specifico.

Ita tamen qualibet species ratione sui independenter ab altera confert diuersum & peculiarem gradum gratiæ, vt illam conferat non expectata sumptione alterius speciei, non solum quando vna tantum species sumenda est, vt pa-

ter in eo qui tantum sumit species panis, sed etiam quando vtraque sumenda est; quia absque fundamento id negabitur in hoc posteriori casu, quod in priori negari non potest.

Obseruandum est, pro nouo gradu gratiæ, quem dicimus species vini conferre, non esse necessariam nouam aliquam dispositionem, aut præparationem, præter eam quæ necessaria fuit ad gratiam collatam ab speciebus panis, tum quia, vt qualibet species conferat suum effectum gratiæ, sufficit, quòd in fumente præsupponatur quilibet gradus sanctitatis & gratiæ, ac pròinde, vt species vini suum effectum gratiæ conferant, sufficit ille gradus sanctitatis & gratiæ, qui præsuppositus fuit ad sumptionem specierum panis, tum etiam, quia quamuis ad effectum Eucharistiæ prærequisita etiam esset aliqua actualis dispositio, sufficeret vna pro sumptione vtriusque speciei, quia ex vtraque integretur vnum conuiuium.

Tridentinum autem cap. illo 3. dum ait, eum, qui vnam tantum speciem sumit, nulla gratia ad salutem necessaria defraudari, non fauet aduersarijs: quia quamuis priuatur gratia quæ conferretur per sumptionem alterius speciei, illa tamen non est necessaria ad salutem, quia ad hanc sufficit quæ confertur per vnam tantum speciem, quia sumptio alterius speciei, nempe vini, nullo modo est necessaria ad salutem, nec vt medium, nec vt præceptum, vt Tridentinum dixerat cap. 1. quia cap. 3. loquitur de necessitate gratiæ ad salutem, non ratione sui, sed ratione sumptionis illam causantis, vt deducitur ex cap. 1. dum ait, sumptionem speciei panis sufficere ad salutem. Imò Tridentinum nobis fauet, dum non dicit absolute, eum qui vnam tantum speciem sumit, nulla gratia defraudari, sed cum eo addito, *ad salutem necessaria*, quia eo addito indicat defraudari aliqua, quamuis non necessaria.

Et ad rationem respondemus, fumentum Eucharistiæ conferri gratiam, non præcisè quia sumit Christum, sed quia sumit species continentes Christum, eiusque Corpus & Sanguinem; quia essentia Sacramenti Eucharistiæ in ipsis solis speciebus directè saluatur non intrinsece & directè Christo, sed tantum extrinsece & indirectè, & quia species panis & species vini sunt duo Sacramenta essentialiter perfecta & distincta, quamuis integraliter non sint duo, sed tantum vnum, vt diximus Disput. 1. Diffic. 14. idèò cuiuslibet diuersus gradus gratiæ correspondet, quamuis qualibet Christum, eiusque Corpus & Sanguinem perfectè contineat.

